

Tillsyn över valfinansieringen vid kommunalvalet 2025

- Statens revisionsverks berättelse

STATENS REVISIONSVERKS
BERÄTTELSE TILL RIKSDAGEN

B 22/2025 RD

Tillsyn över valfinansieringen vid
kommunalvalet 2025
- Statens revisionsverks berättelse

B 22/2025 rd

Till riksdagen

Statens revisionsverk har vid kommunalvalet 2025 övervakat att redovisningsskyldigheten i fråga om valfinansieringen och kostnaderna för valkampanjen har iakttagits på det sätt som föreskrivs i lagen om kandidaters valfinansiering (273/2009). Med stöd av 10 § 3 mom. i lagen ska Statens revisionsverk separat för varje val lämna en berättelse till riksdagen om de redovisningar som revisionsverket tagit emot och om verkets tillsyn över att redovisningsskyldigheten fullgörs (tillsynsberättelse över valfinansieringen).

Helsingfors 16. december 2025

Sami Yläoutinen
generaldirektör

Pontus Londen
ledande redovisningsrevisor

Information om publikationen

L 1796-9549

ISSN 1796-9549 (häft)

ISSN 1796-9654 (pdf)

urn:nbn:vtv-B222025rd

<http://urn.fi/urn:nbn:vtv-B222025rd>

Dnr D/650/04.01.01.02/2025

PunaMusta Oy
Helsingfors 2025

Information om fotografierna

Fotografierna på sidorna 10, 14 och 22 Jessika Laakkonen.

Fotografierna på sidorna 28, 36 och 34 Getty Images.

Sisällys

Till riksdagen	3
Huvudsakliga observationer under tillsynen	7
1 Vad avses med valfinansiering och varför utövas tillsyn över den?	11
1.1 Vad avses med valfinansiering?	11
1.2 Varför utövas tillsyn över valfinansieringen?	12
2 Valfinansieringen ska redovisas	15
2.1 Vem ska redovisa valfinansieringen?	16
2.2 Hur och när ska valfinansieringen redovisas?	16
2.3 Förhandsredovisning av valfinansieringen	16
2.4 Vilka uppgifter ska lämnas i redovisningen av valfinansieringen?	17
2.5 Tillåtna bidrag för valkampanjer	18
2.6 Valfinansieringslagen sporrar till stor öppenhet	20
3 Statens revisionsverks tillsyn över valfinansieringen	23
3.1 Revisionsverket övervakar att de redovisningsskyldiga gör en lagstadgad redovisning av valfinansieringen	24
3.2 Revisionsverket övervakar att uppgifterna i redovisningarna av valfinansieringen är riktiga och tillräckliga	24
3.3 Revisionsverket handleder och ger råd i frågor som rör redovisningen av valfinansieringen samt påminner om att den ska lämnas in	26
3.4 Revisionsverket publicerar redovisningarna av valfinansieringen i webbtjänsten vaalirahoitusvalvonta.fi	26
4 Observationer vid tillsynen över kommunalvalet 2025	29
4.1 Redovisningar av valfinansieringen och de redovisningsskyldiga	30
4.2 Förhandsredovisningar av valfinansieringen	32
4.3 Revisionsverkets uppmaningar att lämna in redovisning av valfinansieringen	33
4.4 Föreläggande av vite vid redovisning av valfinansiering	34
5 Valfinansieringen vid kommunalvalet 2025 i euro	37
5.1 Finansiering totalt, egna medel och bidrag från utomstående	37
5.2 Utomstående bidragsgivare ska uppges i redovisningen av valfinansieringen	37
5.3 Kampanjkostnader	38
6 Begränsningar i tillsynsbefogenheterna och behov av revidering av valfinansieringslagen	41
6.1 Valfinansieringslagen ändrades den 1 juli 2025	41
6.2 Brister i tillsynsbefogenheterna	42
6.3 Lagstiftningen bör harmoniseras ytterligare när det gäller välfärdsområdes- och kommunalval	45
Referenser	47

Huvudsakliga observationer under tillsynen

Alla 16 388 redovisningsskyldiga vid kommunalvalet 2025 har lämnat in den redovisning av valfinansieringen som avses i lagen, dvs. en redovisning av finansieringen av och kostnaderna för valkampanjen.

Vid kommunalvalet 2025 lämnade 13 996 redovisningsskyldiga, dvs. 85 procent av alla redovisningsskyldiga, in den redovisning som valfinansieringslagen förutsätter innan den utsatta tiden löpte ut den 16 juni 2025. Redovisningsskyldiga vid kommunalval är de som valts till fullmäktigeledamöter och ersättare. Om en redovisningsskyldig samtidigt har varit kandidat i både välfärdsområdesvalet och kommunalvalet, ska han eller hon lämna in en gemensam redovisning med uppgifter om valfinansieringen för båda valen. Den redovisningsskyldiga svarar för innehållet i redovisningen av valfinansieringen.

Vid kommunalvalet 2025 skulle de frivilliga förhandsredovisningarna lämnas in senast dagen före valdagen, dvs. den 12 april 2025. Förhandsredovisningen är en finansierings- och kostnadsplan för valkampanjen som baserar sig på en uppskattning som gjorts vid tidpunkten för redovisningen. Sammanlagt 9 643 personer, dvs. 32 procent av alla kandidater, lämnade in en förhandsredovisning inom utsatt tid. Detta är en ökning på 10 procent jämfört med föregående val. Antalet kandidater i kommunalvalet var 29 950.

Statens revisionsverks tillsynsätgärder fokuserade på att övervaka efterlevnaden av redovisningsskyldigheten enligt valfinansieringslagen. Revisionsverket ville alltså försäkra sig om att alla redovisningsskyldiga gör en obligatorisk redovisning av valfinansieringen enligt valfinansieringslagen. På motsvarande sätt försäkrade sig revisionsverket om att redovisningarna inte innehåller väsentliga räknefel eller tekniska fel.

Vid behov begärde revisionsverket tilläggsutredningar från de redovisningsskyldiga, som även kompletterade sina redovisningar. Efter granskningen av redovisningarna, tilläggsutredningarna och kompletteringarna har revisionsverket inte tagit del av omständigheter som skulle ge anledning att ifrågasätta riktigheten i de inlämnade redovisningarna.

Utifrån redovisningarna av valfinansieringen kunde man konstatera vid tillsynen att vid kommunalvalet 2025 har det mottagits bidrag från part från vilken det enligt 4 § i valfinansieringslagen inte är tillåtet att ta emot bidrag. Av redovisningarna av valfinansieringen framgick också att bidrag från en och samma givare hade mottagits till ett belopp som överskrider det lagstadgade värdet 3 000 euro.

Enligt redovisningarna av valfinansieringen uppgick de redovisningsskyldigas sammanlagda valfinansiering till 10,2 miljoner euro vid kommunalvalet 2025. Detta betyder inte all valfinansiering som använts för valet, utan endast den sammanlagda valfinansieringen för kampanjerna för de som valts till fullmäktigeledamöter och ersättare. De redovisningsskyldiga fick 4,1 miljoner euro i bidrag från utomstående för sina valkampanjer, vilket utgjorde 40 procent av den totala finansieringen. Jämfört med kommunalvalet 2021 har de genomsnittliga kostnaderna för valkampanjerna ökat med cirka 36 procent.

Finansieringen av den politiska verksamheten regleras genom lagen om kandidaters valfinansiering. I lagen om kandidaters valfinansiering läggs grunden för öppenhet och transparens i valen och valfinansieringen. Ett av de viktigaste elementen i öppna val är att väljarna har möjlighet att skaffa sig information om vem som står bakom kampanjbidrag till partier eller andra politiska aktörer som ställer upp kandidater. Valfinansieringslagen iakttas vid riksdagsval, presidentval, välfärdsområdesval, kommunalval och Europaparlamentsval.

Som valfinansiering ska uppges kandidatens egna medel samt de lån som kandidaten har tagit upp för att finansiera valkampanjen. Dessutom ska alla utomstående bidrag som kandidaten, kandidatens stödgrupp och andra sammanslutningar som stödjer kandidaten har fått för kampanjen uppges. I fråga om utomstående bidrag ska både det sammanräknade beloppet redovisas och givarna specificeras. I redovisningen ska dessutom givare av stora kampanjbidrag och bidragsbeloppen uppges.

Redovisningarna av valfinansieringen är offentliga. De är tillgängliga i webbtjänsten vaalirahoitusvalvonta.fi.

1 Vad avses med valfinansiering och varför utövas tillsyn över den?

Finansieringen av den politiska verksamheten regleras genom lagen om kandidaters valfinansiering (valfinansieringslagen)¹. Valfinansieringens transparens bygger på valfinansieringslagen. Valfinansieringslagen iakttas vid riksdagsval, presidentval, välfärdsområdesval, kommunalval och Europaparlamentsval.

Syftet med valfinansieringslagen är att öka öppenheten i valfinansieringen och informationen om kandidaternas eventuella bindningar. Ett element i öppenheten är att väljarna kan ta del av information om varifrån de politiska aktörerna tar emot finansiering. Syftet med lagen är också att begränsa ökningen av kostnaderna för kandidaternas valkampanjer.

1.1 Vad avses med valfinansiering?

Med valfinansiering avses all finansiering av de kostnader för kandidatens valkampanj som uppkommer tidigast sex månader före och senast två veckor efter valdagen oberoende av när de betalas. Kampanjperioden börjar sex månader före valdagen och upphör två veckor efter valdagen.

Mottagaren av *en kandidats valfinansiering* kan vara kandidaten själv, kandidatens stödgrupp eller någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten. Dessa bildar en helhet med tanke på valfinansieringen och den redovisningsskyldiga ska redovisa den valfinansiering som alla dessa tagit emot.

En kandidats valfinansiering kan bestå av

1. kandidatens egna medel eller lån som han eller hon har tagit upp
2. bidrag som kandidaten, kandidatens stödgrupp eller någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten har fått
3. annat bidrag.

Som valfinansiering redovisas valfinansieringen totalt samt specificerad enligt kandidatens egna medel, lån som kandidaten tagit upp och samtliga bidrag till kandidaten, kandidatens stödgrupp eller någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten.

Samtliga bidrag till kandidaten, kandidatens stödgrupp eller någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten ska grupperas enligt bidrag från enskilda personer, företag, partiet, partiföreningar och andra givare.

Som *kampanjkostnader* betraktas alla kostnader under kampanjperioden, som har som funktionellt syfte att främja kandidatens möjligheter att bli vald och som kandidaten själv kan påverka.

1.2 Varför utövas tillsyn över valfinansieringen?

Öppna och rättvisa val är en av hörnstenarna i en fungerande demokrati. Valfinansieringslagens viktigaste syfte är att förebygga korruption och garantera tillräckliga resurser för det politiska systemets funktion. Man har allmänt konstaterat att de mål som hänför sig till begränsningarna av parti- och valfinansieringen och finansieringens transparens inte helt uppnås, om inte aktiv tillsyn och praktiska hot om sanktioner ingår i systemen.

Ett av de viktigaste elementen i öppna val är att väljarna har möjlighet att skaffa sig information om vem som står bakom kampanjbidrag till kandidater eller politiska aktörer som ställer upp kandidater. Därför finns en bestämmelse i valfinansieringslagen om att namnen på de som gett stora kampanjbidrag och bidragsbeloppen ska uppges separat i redovisningen av valfinansieringen. Revisionsverket publicerar redovisningarna utan dröjsmål i webbtjänsten vaalirahoitusvalvonta.fi, där alla kan granska de redovisade uppgifterna.

Ett starkt ekonomiskt beroende av en finansiär kan väcka misstankar om att finansiären på ett osakligt sätt försöker påverka kandidaterna eller den politik som bedrivs av den instans som ställer upp kandidaterna.² Därför finns en skrivning i valfinansieringslagen om det största tillåtna bidragsbeloppet från en och samma givare. Ett undantag från detta är presidentval, i fråga om vilket det inte har skrivits in något maximibelopp för bidrag från en och samma givare i valfinansieringslagen. I förarbetena till lagen konstaterades att ett tak för bidragen inte skulle fastställas för presidentval, där kampanjerna i allmänhet är partiledade och större än vid andra val.³

De redovisningsskyldigas skyldighet att redovisa finansieringen av sin valkampanj ökar den offentliga informationen om kandidaternas eventuella bindningar. I redovisningen av valfinansieringen ska bidragen grupperas enligt givaren i bidrag från privatpersoner, företag, partiet, partiföreningar och andra givare.

Revisionsverket ska övervaka att redovisningsskyldigheten fullgörs. Dessutom spelar internationella organisationer en viktig roll i utarbetandet av god praxis i fråga om öppenheten och i övervakningen av att staterna följer åtaganden och normer som rör valfinansieringen.

Valfinansieringens transparens bygger på valfinansieringslagen.

Namnen på de bidragsgivare som i betydande grad har finansierat kampanjen samt beloppet av deras bidrag ska uppges separat i redovisningen av valfinansieringen.

Valfinansieringslagen trädde i kraft 2010. I lagen beaktades de rekommendationer som Europarådets organ mot korruption GRECO (Group of States against Corruption) gett Finland. En av dem gällde anvisandet av uppgifter som hänför sig till tillsyn över valfinansiering till en oberoende revisionsmyndighet.

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa OSSE övervakar regelbundet presidentval, Europaparlamentsval och riksdagsval. Om varje övervakat val utarbetar OSSE en separat rapport som är tillgänglig på OSSE:s webbplats.

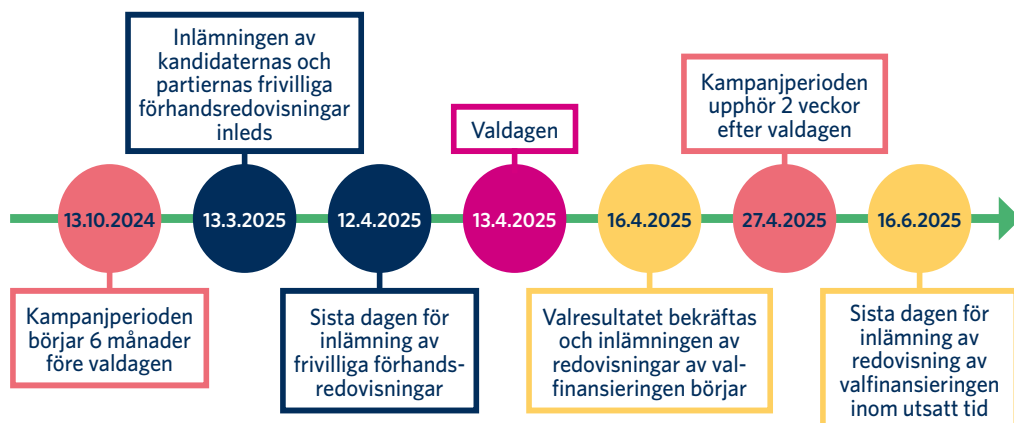

2 Valfinansieringen ska redovisas

I valfinansieringslagen förutsätts att de som valts till förtroendeuppdrag och andra redovisningsskyldiga ska redovisa valfinansieringen. Redovisningen lämnas till revisionsverket, som övervakar att alla redovisningsskyldiga gör en redovisning och att redovisningarna innehåller de uppgifter som valfinansieringslagen förutsätter.

Valfinansieringslagen innehåller också begränsningar av valfinansieringen. I lagen anges aktörer från vilka valfinansiering inte får tas emot. I lagen fastställs också ett maximibelopp för bidrag som kandidaten, kandidatens stödgrupp eller någon annan sammanlutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten får ta emot från en och samma givare. Övervakningen av begränsningarna av valfinansieringen hör enligt valfinansieringslagen inte till revisionsverkets tillsynsuppdrag. En av revisionsverkets uppgifter är dock att säkerställa att informationen i redovisningen av valfinansieringen är riktig och tillräcklig, vilket innebär att verket inom ramen för sitt tillsynsuppdrag i praktiken övervakar att begränsningarna iakttas.

Redovisningarna av valfinansieringen är offentliga och vem som helst har rätt att ta del av dem. Revisionsverket publicerar de inlämnade redovisningarna omedelbart i webbtjänsten vaalirahoitusvalvonta.fi. Redovisningarna är offentligt tillgängliga där under den period som anges i valfinansieringslagen, dvs. fem år efter att resultatet i kommunalvalet har fastställts.

Figur 1: Kommunalvalet 2025 på en tidslinje

2.1 Vem ska redovisa valfinansieringen?

I valfinansieringslagen fastställs vem som är *redovisningsskyldig* vid val, dvs. vem som ska redovisa finansieringen av valkampanjen till revisionsverket⁴. Redovisningsskyldiga vid kommunalval är de som valts till fullmäktigeledamöter och ersättare.

En kandidat kan vara uppställd samtidigt i både välfärdsområdesval och kommunalval. Även om kandidaten har blivit vald endast i det ena valet, ska han eller hon redovisa sin valfinansiering för båda valen enligt lagen om valfinansiering. Då gör den redovisningsskyldiga en redovisning med uppgifter om valfinansieringen för båda valen. I berättelsen används benämningen *kombinationskandidat* om de redovisningsskyldiga som har lämnat in en redovisning som gäller båda valen.

Enligt valfinansieringslagen svarar den som är skyldig att lämna redovisning för redovisningens innehåll. Inga separata sanktioner har fastställts för enskilda små fel som upptäcks i redovisningen av valfinansieringen. Väsentliga fel och brister ska dock rättas till, eftersom revisionsverket kan förelägga vite om redovisningen konstateras vara felaktig eller bristfällig till väsentliga delar. Revisionsverket kan dessutom förelägga vite om den redovisningsskyldiga inte lämnar in någon redovisning av valfinansieringen överhuvudtaget.

2.2 Hur och när ska valfinansieringen redovisas?

Redovisningen av valfinansieringen ska lämnas in till revisionsverket inom två månader efter att valresultatet har fastställts. Revisionsverket skickar anvisningar om redovisningen av valfinansieringen till de redovisningsskyldiga. Resultatet i kommunalvalet fastställdes den 16 april 2025 och redovisningen av valfinansieringen skulle lämnas in senast den 16 juni 2025.

Redovisningen kan lämnas in via revisionsverkets tjänsteportal för tillsyn över val- och partifinansieringen eller genom att skicka en ifylld blankett per e-post eller brev till revisionsverket. De uppgifter som lagen förutsätter kan också lämnas på något annat sätt. Målet är dock att så många som möjligt ska lämna in sin redovisning i elektronisk form.⁵

2.3 Förhandsredovisning av valfinansieringen

Väljarna bör ha tillgång till information om kandidaternas valfinansiering redan när de fattar beslut om vem de ska rösta på. I valfinansieringslagen föreskrivs därför om en frivillig förhandsredovisning, genom vilken kandidaterna och de partier som ställt upp dem kan redogöra för sina planer för kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen.

Förhandsredovisningen kan göras under tiden mellan färdigställandet av sammanställningen av kandidatlistorna och valdagen. Redovisningen lämnas till revisionsverket, som publicerar den utan dröjsmål i valfinansieringstillsynens webbtjänst.

Revisionsverkets anvisning om förhandsredovisningen finns bland annat i valfinansieringstillsynens webbtjänst. Revisionsverket informerar också om förhandsredovisningen på sin webbplats och på sina konton i sociala medier med avsikten att så många kandidater som möjligt ska göra en förhandsredovisning.⁶

2.4 Vilka uppgifter ska lämnas i redovisningen av valfinansieringen?

I redovisningen av valfinansieringen ska den redovisningsskyldiga specificera finansieringen av och kostnaderna för sin valkampanj. Med valfinansiering avses all finansiering av de kostnader för kandidatens valkampanj som uppkommer tidigast sex månader före och senast två veckor efter valdagen oberoende av när de betalas.⁷

Enligt valfinansieringslagen är en kandidat inte skyldig att lämna specificerade uppgifter om kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen, om kandidatens valfinansiering vid kommunalval är mindre än 800 euro. Kandidaten ska dock lämna en skriftlig försäkran om att valfinansieringen – och därmed kostnaderna för valkampanjen – inte har överskridit gränsen på 800 euro.⁸ Om valfinansieringen är minst 800 euro ska kandidaten lämna in en fullständig redovisning av valfinansieringen.

Finansiering av valkampanjen

Valfinansieringen kan bestå antingen av kandidatens egna medel eller lån eller av bidrag från utomstående. Bidrag från utomstående kan ha getts till exempel i form av pengar, varor, tjänster eller på annat motsvarande sätt. Bidrag kan också ges mot vederlag, dvs. kandidaten eller kandidatens stödgrupp har samlat in bidraget genom att sälja specificerade varor eller tjänster.

Sedvanligt frivilligarbete och sedvanliga gratistjänster är inte sådant bidrag som avses i lagen och de behöver inte uppges i redovisningen av valfinansieringen.

Den redovisningsskyldiga ska uppges finansieringen av sin valkampanj specificerad enligt

- kandidatens egna medel och lån som han eller hon har tagit upp
- alla bidrag från utomstående som kandidaten, kandidatens stödgrupp eller någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten har tagit emot.

Bidrag från utomstående ska specificeras enligt givaren i bidrag från privatpersoner, företag, partiet, partiföreningar och andra givare.

Om värdet av ett bidrag som erhållits för kampanjen är minst 800 euro, ska bidragsvärdet och givarens namn uppges i redovisningen av valfinansieringen.

Den redovisningsskyldiga ska specificera kostnaderna för och finansieringen av sin valkampanj.

Om värdet av ett enskilt bidrag i kommunalvalet är minst 800 euro, ska bidragets värde och givarens namn uppges separat i redovisningen av valfinansieringen. Om den redovisningsskyldiga var kandidat i både välfärdsområdesvalet och kommunalvalet, ska han eller hon likaså uppges värdet och givarens namn separat för alla bidrag på minst 800 euro

Flera prestationer från en och samma givare ska räknas samman och redovisas som ett enda bidrag.

Kostnaderna för valkampanjen

Valkampanjkostnader är alla de kostnader som uppstått under kampanjperioden, som syftar till att främja kandidatens möjligheter att bli vald och som kandidaten själv kan påverka. Kostnaderna ska ha uppstått under kampanjperioden, men de kan ha betalats utanför kampanjperioden.

I redovisningen av valfinansieringen ska kampanjkostnaderna specificeras enligt kostnader för valreklam och planering av reklam, valmöten, förvärv av bidrag mot vederlag och övriga kostnader.

All utomhusreklam samt reklam i dagstidningar, tidskrifter och gratistidningar, radio och television, datanät, sociala medier och andra medier som betalas av kandidaten, kandidatens stödgrupp eller någon annan sammanslutning som arbetar för att stödja kandidaten ska uppges som kostnader för valreklam. Dessutom ska kostnaderna för anskaffning av valtidningar, broschyrer och andra tryckalster samt kostnaderna för reklamplanering uppges.⁹ Indelningen grundar sig på lagen om kandidaters valfinansiering.

2.5 Tillåtna bidrag för valkampanjer

I valfinansieringslagen föreskrivs om vissa begränsningar av valfinansieringen. I lagen föreskrivs inte om sanktioner för försummelse av begränsningarna. Orsaken till att det inte föreskrivs om sanktioner är att lagstiftaren anser att den negativa offentligheten till följd av brott mot begränsningarna kan betraktas som ett straff i sig. Man bär ett så kallat politiskt ansvar för underlåtenhet att iaktta begränsningarna. Revisionsverket kan förelägga vite endast om verket upptäcker väsentliga fel eller brister i redovisningen av valfinansieringen.

Genom sin verksamhet strävar revisionsverket efter att så många kandidater och redovisningsskyldiga som möjligt ska vara medvetna om de begränsningar som gäller valfinansieringen och att allmänheten ska kunna kontrollera om de som utsetts vid val och andra redovisningsskyldiga har iakttagit begränsningarna i valfinansieringslagen. Revisionsverket publicerar omedelbart redovisningarna av valfinansieringen i webbtjänsten

vaalirahoitusvalvonta.fi. De publicerade redovisningarna är tillgängliga i webbtjänsten i fem år efter att resultatet i kommunalvalet har fastställts. Redovisningarna som gäller kommunalvalet 2025 förvaras fram till den 16 april 2030.

Givare av kampanjbidrag ska kunna klarläggas

Enligt valfinansieringslagen ska givare av bidrag kunna klarläggas. En kandidat får inte ta emot bidrag från givare som inte kan klarläggas. Detta gäller dock inte stöd från sedvanlig insamlingsverksamhet, såsom försäljning av lotter eller bössinsamling, där en enskild persons insats vanligtvis är mycket liten¹⁰.

Bidrag får inte tas emot från offentliga samfund – även mottagande av bidrag från utländska givare begränsas

Bidrag för valkampanjen får inte tas emot från staten, välfärdsområden, välfärdssammanslutningar, kommuner eller samkommuner. Bidrag får inte heller tas emot från statliga affärsverk, välfärdsområdenas affärsverk eller kommunala affärsverk, offentligrättsliga föreningar, inrättningar eller stiftelser eller bolag som staten eller en kommun har bestämmande inflytande i. Detta gäller dock inte sedvanlig gästfrihet.

Utländska bidrag får tas emot bara från enskilda personer och från sådana sammanslutningar och stiftelser som företräder kandidatens ideologiska hållning.¹¹ Däremot är det förbjudet att ta emot bidrag från utländska företag.

Vid kommunalval får bidrag från en och samma givare tas emot till ett värde av högst 3 000 euro

Vid kommunalval får en kandidat, en kandidats stödgrupp och någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten ta emot bidrag till ett värde av högst 3 000 euro från en och samma givare. För en kombinationskandidats kampanj är den motsvarande begränsningen totalt 9 000 euro, varav 6 000 euro gäller välfärdsområdesval och 3 000 euro kommunalval.

Maximibeloppet i valfinansieringslagen gäller allt bidrag som en och samma givare ger för en valkampanj. Bidraget kan ha tagits emot av kandidaten eller kandidatens stödsammanslutning eller det kan ha förmedlats via en annan instans, till exempel partiet eller en partiförening. Det sammanlagda värdet av dessa prestationer får inte överstiga de gränser som fastställts i lagen.¹²

Begränsningen av det högsta tillåtna bidragsbeloppet gäller inte bidrag från partiet och partiföreningar. I valfinansieringslagen finns inga begränsningar som gäller bidrag från dessa.

I lagen fastställs vissa begränsningar för valfinansieringen, men det föreskrivs inga påföljder för försummelse av dem.

Namnen på de största bidragsgivarna ska offentliggöras

Om en enskild givare har gett bidrag till ett sammanlagt värde av minst 800 euro vid kommunalval, ska givarens uppgifter uppges i redovisningen av valfinansieringen. I en kombinationskandidats redovisning ska likaså namnet på varje givare som gett ett bidrag på minst 800 euro samt bidragets värde uppges separat. Gränsen för redovisning av uppgifter om bidragsgivaren fastställs i valfinansieringslagen och den varierar beroende på val¹³.

Namnet på en enskild person får inte uppges utan dennes uttryckliga samtycke, om värdet av det bidrag som personen gett är mindre än 800 euro.

Av valreklam ska framgå vem som betalar reklamen

Man ska se till att det av reklam som ingår i kampanjen eller är avsedd att stödja den framgår vem som betalar reklamen.

Om värdet av den reklam som en enskild person betalat för är mindre än 800 euro vid kommunalval, får namnet på personen inte uppges utan dennes uttryckliga samtycke. Namnet på en enskild person ska alltid uppges, om värdet på den reklam som personen betalat för är minst 800 euro.¹⁴

2.6 Valfinansieringslagen sporrar till stor öppenhet

Lagstiftningen gör det möjligt för kandidaterna att ge stor insyn i valfinansieringen. Endast när det gäller finansiering som tagits emot från privatpersoner ska kandidaten ha tillstånd att offentliggöra givarens namn, om bidraget understiger den gräns som anges i valfinansieringslagen, dvs. mindre än 800 euro vid kommunalval.

När det gäller andra än privatpersoner kan kandidaterna uppges givaren av varje enskild bidragsprestation även om bidraget understiger de fastställda gränserna för redovisning per val. Tills vidare är det få som frivilligt nämner aktörer som gett bidrag på mindre än 800 euro. De flesta håller fast vid sin rätt att ge ut uppgifter om sina finansiärer endast i enlighet med minimikraven i valfinansieringslagen.

13C äänestysalue
röstningsomr.

ÄÄNESTYSPAUKA

RÖSTNINGSTÄLLE

3 Statens revisionsverks tillsyn över valfinansieringen

Revisionsverket har i valfinansieringslagen ålagts att övervaka att de som utsetts vid val och andra redovisningsskyldiga redovisar sin valfinansiering i enlighet med valfinansieringslagen. Revisionsverket övervakar också att redovisningarna innehåller de uppgifter om valfinansieringen som lagen förutsätter och att uppgifterna är riktiga.¹⁵ Alla redovisningsskyldiga ska lämna in en redovisning av valfinansieringen och de specificerade uppgifter om kampanjfinansieringen som lagen kräver – även i det fall att den redovisningsskyldiga inte har använt några pengar i kampanjen. Den redovisningsskyldiga svarar alltid för redovisningens innehåll.

Revisionsverket ger dessutom råd om redovisningen av valfinansieringen och påminner de redovisningsskyldiga om redovisningen. Om en redovisningsskyldig trots revisionsverkets uppmaning inte gör den redovisning som föreskrivs i lagen eller om revisionsverket upptäcker att en redovisning är uppenbart felaktig eller bristfällig på väsentliga punkter, kan revisionsverket vid vite förplikta den redovisningsskyldiga att göra en redovisning eller att rätta till felet eller bristen.

Revisionsverkets åtagande omfattar inte tillsyn över efterlevnaden av de övriga bestämmelserna i valfinansieringslagen. Till exempel hör inte begränsningarna i fråga om kandidaternas valfinansiering till revisionsverkets tillsynsuppdrag, utan till det så kallade politiska ansvaret. I praktiken övervakar dock revisionsverket ofta att begränsningarna iakttas genom att kontrollera att uppgifterna i redovisningarna är riktiga och tillräckliga. Begränsningarna i fråga om valfinansieringen behandlas i avsnitt 2.5.

Figur 2: Processen för tillsyn över valfinansieringen.

Redovisningarna av valfinansieringen är offentliga, dvs. vem som helst har rätt att ta del av dem. Revisionsverket upprätthåller webbtjänsten vaalirahoitusvalvonta.fi, där de mottagna redovisningarna av valfinansieringen publiceras utan dröjsmål. I tjänsten kan man också granska redovisningarna från tidigare val. Färdiga rapporter har utarbetats i tjänsten för att underlätta informationssökningen.

3.1 Revisionsverket övervakar att de redovisningsskyldiga gör en lagstadgad redovisning av valfinansieringen

Före kampanjtidens början utarbetade revisionsverket anvisningar om hur redovisningen av valfinansieringen ska göras vid 2025 års val. Anvisningarna finns i författningsdatabanken Finlex och i webbtjänsten vaalirahoitusvalvonta.fi. Anvisningarna skickades också till alla redovisningsskyldiga.

KRITERIER VID TILLSYNEN ÖVER VALFINANSIERINGEN: Iakttagande av redovisningsskyldigheten¹⁶

Revisionsverket övervakar att redovisningsskyldigheten fullgörs utifrån följande kriterier:

1. Samtliga redovisningsskyldiga lämnar in en redovisning av valfinansieringen.
2. Redovisningen av valfinansieringen har lämnats in inom utsatt tid, dvs. inom två månader efter att valresultatet fastställdes.
3. Redovisningen har gjorts av en aktör som enligt lagen är redovisningsskyldig. Redovisningen kan inte lämnas in för någon annans räkning.
4. Redovisningen av valfinansieringen innehåller de uppgifter som lagen förutsätter.

Om en redovisningsskyldig trots uppmaning från revisionsverket inte lämnar in någon redovisning eller om redovisningen är uppenbart oriktig eller bristfällig på väsentliga punkter, får revisionsverket vid vite förplikta den redovisningsskyldiga att lämna in en redovisning eller rätta till felet eller bristen. Vitet döms ut av den vitesnämnd som avses i lagen om Statens revisionsverk.

3.2 Revisionsverket övervakar att uppgifterna i redovisningarna av valfinansieringen är riktiga och tillräckliga

Som ett led i genomförandet av tillsynsuppdraget kan revisionsverket enligt egen prövning be de redovisningsskyldiga om tilläggsuppgifter och utredningar utifrån vilka verket kan kontrollera att redovisningarna är riktiga och tillräckliga.

Skyldigheten att lämna uppgifter gäller dock endast de redovisningsskyldiga och revisionsverket har inte rätt att kräva utredningar och tilläggsuppgifter av tredje parter. Därigenom saknar revisionsverket i praktiken befogenheter att kräva eller inhämta jämförelseuppgifter för kontroll av redovisningarnas riktighet. Detta är en väsentlig begränsning med tanke på tillsynen.

KRITERIER VID TILLSYNYN ÖVER VALFINANSIERINGEN: Vilka uppgifter i redovisningarna av valfinansieringen kontrolleras?¹⁷

Då revisionsverket tar emot redovisningar av valfinansieringen säkerställer verket att redovisningarna innehåller de uppgifter som valfinansieringslagen förutsätter. Revisionsverket har rätt att av de redovisningsskyldiga begära kampanjkontoutdrag eller motsvarande uppgifter och utredningar som kompletterar redovisningarna av valfinansieringen och av vilka framgår om uppgifterna i redovisningarna stämmer.

1. Uppgifter om kandidaten

I redovisningen uppges kandidatens fullständiga namn, titel, yrke eller uppdrag. I redovisningen ska dessutom uppges namnet på det parti som ställt upp kandidaten eller ett omnämnande av att kandidaten har varit kandidat för en valmansförening.

2. Kostnaderna för valkampanjen

Redovisningen innehåller de sammanräknade kostnaderna för valkampanjen. Kostnaderna specificeras enligt kostnader för valreklam i dagstidningar, gratistidningar och tidskrifter, radio, television, datanät och andra medier, kostnader för utomhusreklam, valtidningar, broschyrer och andra tryckalster, reklamplanering och valmöten samt övriga kostnader.

3. Finansiering av valkampanjen

Redovisningen omfattar all valfinansiering. Finansieringen har specificerats enligt kandidatens egna medel och samtliga bidrag till kandidaten, kandidatens stödgrupp eller någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten. Bidrag från utomstående har specificerats enligt enskilda personer, företag, partiet, partiföreningar och andra givare.

4. Redovisning av uppgifter om betydande givare.

Den redovisningsskyldiga har uppgett om det ingick enskilda bidrag till ett värde av minst 800 euro i valfinansieringen. Om den redovisningsskyldiga har fått enskilda bidrag till ett värde av minst 800 euro, ska namnet på och övriga uppgifter om givaren uppges i redovisningen.

5. Valfinansieringen täcker kampanjkostnaderna

Med valfinansiering avses i lagen finansieringen av de kostnader för kandidaternas valkampanjer som uppkommer tidigast sex månader före och senast två veckor efter valdagen oberoende av när de betalas.

6. Redovisningarna innehåller inga väsentliga räknefel eller tekniska fel

Efter att revisionsverket har granskat redovisningarna kan verket vid behov uppmana redovisningsskyldiga att göra en ny redovisning, komplettera sin redovisning eller visa att redovisningen är riktig och tillräcklig.

Om en redovisningsskyldig trots uppmaning från revisionsverket inte lämnar in någon redovisning eller om redovisningen är uppenbart oriktig eller bristfällig på väsentliga punkter, får revisionsverket vid vite förplikta den redovisningsskyldiga att lämna in en redovisning eller rätta till felet eller bristen. Vitet döms ut av den vitesnämnd som avses i lagen om Statens revisionsverk.

3.3 Revisionsverket handleder och ger råd i frågor som rör redovisningen av valfinansieringen samt påminner om att den ska lämnas in

Revisionsverket ger de redovisningsskyldiga handledning i och råd om redovisningen av valfinansieringen samt informerar aktivt om viktiga datum på sin webbplats och i sociala medier.

Revisionsverket informerar om möjligheten att lämna in en frivillig förhandsredovisning av valfinansieringen samt om redovisningens sista inlämningsdag. Efter att valresultatet har fastställts skickar revisionsverket en anvisning till alla redovisningsskyldiga om den egentliga redovisningen av valfinansieringen. Kandidater och redovisningsskyldiga kan be om handledning och råd via revisionsverkets telefontjänst vardagar kl. 10–14. Dessutom kan man kontakta tillsynen över valfinansieringen per e-post.

3.4 Revisionsverket publicerar redovisningarna av valfinansieringen i webbtjänsten vaalirahoitusvalvonta.fi.

Redovisningarna av valfinansieringen är offentliga, dvs. vem som helst har rätt att ta del av dem. Redovisningsskyldigheten ökar den offentliga informationen om kandidaternas eventuella bindningar.

Revisionsverket sörjer för att valfinansieringen är öppen och transparent genom att upprätthålla webbtjänsten vaalirahoitusvalvonta.fi och genom att genast efter att ha tagit emot förhandsredovisningar och redovisningar av valfinansieringen publicera dem i webbtjänsten. I enlighet med valfinansieringslagen är redovisningarna tillgängliga för allmänheten i webbtjänsten i fem år från det att valresultatet har fastställts.

4 Observationer vid tillsynen över kommunalvalet 2025

År 2025 ordnades välfärdsområdes- och kommunalvalen för första gången samtidigt i Finland. Valdagen var den 13 april 2025. Att välfärdsområdes- och kommunalvalen ordnas samtidigt har beaktats i valfinansieringslagen. Om en kandidat har varit uppställd samtidigt i både välfärdsområdesval och kommunalval men blivit vald endast i det ena, är han eller hon redovisningsskyldig för valfinansieringen för bägge valen enligt valfinansieringslagen. Då gör den redovisningsskyldiga en redovisning med uppgifter om valfinansieringen för båda valen.

En redovisningsskyldig som har gjort en redovisning av valfinansieringen för båda valen kallas i berättelsen för en *kombinationskandidat*.

De som valts till fullmäktigeledamöter och ersättare i kommunalvalet ska med stöd av valfinansieringslagen redovisa finansieringen av och kostnaderna för sin kampanj till revisionsverket. I lagen föreskrivs om hurdan kampanjfinansiering som inte får tas emot och om skyldigheten att uppge aktörer som gett kampanjbidrag, om bidragets värde vid kommunalval är minst 800 euro. På kombinationskandidater tillämpas den lägre gränsen för redovisning av kampanjbidrag vid kommunalval och de ska också uppge namnet på aktörer som gett bidrag, om bidragets värde är minst 800 euro. Enligt valfinansieringslagen svarar den som är skyldig att lämna redovisning för redovisningens innehåll.

Vissa ändringar gjordes i valfinansieringslagen sommaren 2025 och de trädde i kraft den 1 juli 2025. De ändrade bestämmelserna tillämpades ännu inte vid välfärdsområdes- och kommunalvalen 2025, som ordnades den 13 april 2025. De lagändringar som trädde i kraft i juli behandlas i avsnitt 6 i berättelsen.

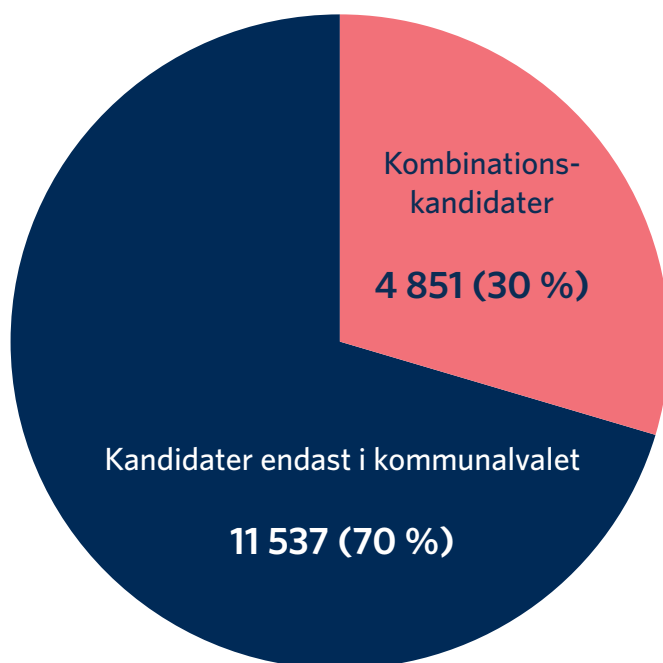
I revisionsverkets tillsyn vid kommunalvalet ingick jämförelse av de redovisade uppgifterna med de uppgifter som ska redovisas enligt valfinansieringslagen. Tyngdpunkten i övervakningen låg, i enlighet med valfinansieringslagen, på efterlevnaden av redovisningsskyldigheten, dvs. revisionsverket strävade efter att säkerställa att alla redovisningsskyldiga lämnade in den obligatoriska redovisningen av valfinansieringen i enlighet med lagen. På motsvarande sätt försäkrade sig revisionsverket om att redovisningarna inte innehåller väsentliga räknefel eller tekniska fel.

Efter granskningen av redovisningarna, de utredningar som de redovisningsskyldiga lämnat in och de redovisningsskyldigas kompletteringar har revisionsverket inte tagit del av omständigheter som skulle ge anledning att ifrågasätta riktigheten i de inlämnade redovisningarna.

4.1 Redovisningar av valfinansieringen och de redovisningsskyldiga

De som valts till fullmäktigeledamöter och de som utsetts till ersättare ska göra en redovisning av valfinansieringen, dvs. de är redovisningsskyldiga för sin valfinansiering. Om en redovisningsskyldig har varit uppställd samtidigt i både välfärdsområdesval och kommunalval men blivit vald endast i det ena, är han eller hon redovisningsskyldig för valfinansieringen för bägge valen (kombinationskandidat). Då gör den redovisningsskyldiga en redovisning med uppgifter om valfinansieringen för båda valen.

Vid kommunalvalet 2025 var antalet redovisningsskyldiga sammanlagt 16 388. Antalet redovisningsskyldiga för finansieringen för kommunalvalet var 11 537. Därmed var 4 851 personer eller 30 procent kombinationskandidater, dvs. redovisningsskyldiga för finansieringen för både välfärdsområdesvalet och kommunalvalet.

Figur 3: Redovisningsskyldiga vid kommunalvalet 2025.

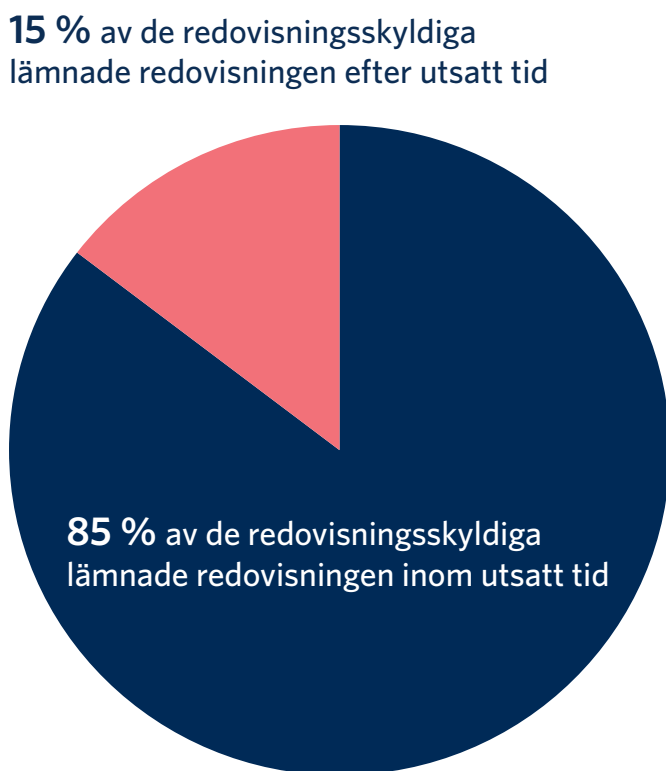
Enligt valfinansieringslagen kan den redovisningsskyldiga lämna en skriftlig försäkran om att valfinansieringen varit mindre än 800 euro. Vid kommunalvalet 2025 lämnade sammanlagt 8 887 redovisningsskyldiga, dvs. 54 procent av alla redovisningsskyldiga, en

De flesta redovisningsskyldiga lämnade in redovisningen av valfinansieringen inom den utsatta tiden.

skriftlig försäkran. En skriftlig försäkran kan lämnas om man är redovisningsskyldig enbart för valfinansieringen för kommunalvalet. Kombinationskandidater har inte möjlighet att lämna en skriftlig försäkran, utan de ska alltid lämna in en detaljerad redovisning av valfinansieringen.

Samtliga redovisningsskyldiga vid kommunalvalet 2025 har redovisat sin valfinansiering på det sätt som föreskrivs i valfinansieringslagen. Av de redovisningsskyldiga lämnade 13 996, dvs. 85 procent, in redovisningen inom den utsatta tiden den 16 juni 2025. Således lämnade 2 392 redovisningsskyldiga, dvs. 15 procent, in redovisningen först efter den utsatta tiden. En del av de redovisningsskyldiga lämnade in redovisningen efter att tidsfristen löpt ut, men före den första uppmaningen.

Figur 4: Iakttagande av den utsatta tiden vid kommunalvalet 2025.

1 708 redovisningsskyldiga, dvs. cirka 10 procent av alla redovisningsskyldiga, kompletterade eller redigerade uppgifterna i sin redovisning efter att den lämnats in.

Efter granskningen av redovisningarna och de redovisningsskyldigas kompletteringar har revisionsverket inte tagit del av omständigheter som skulle ge anledning att ifrågasätta riktigheten i de inlämnade redovisningarna.

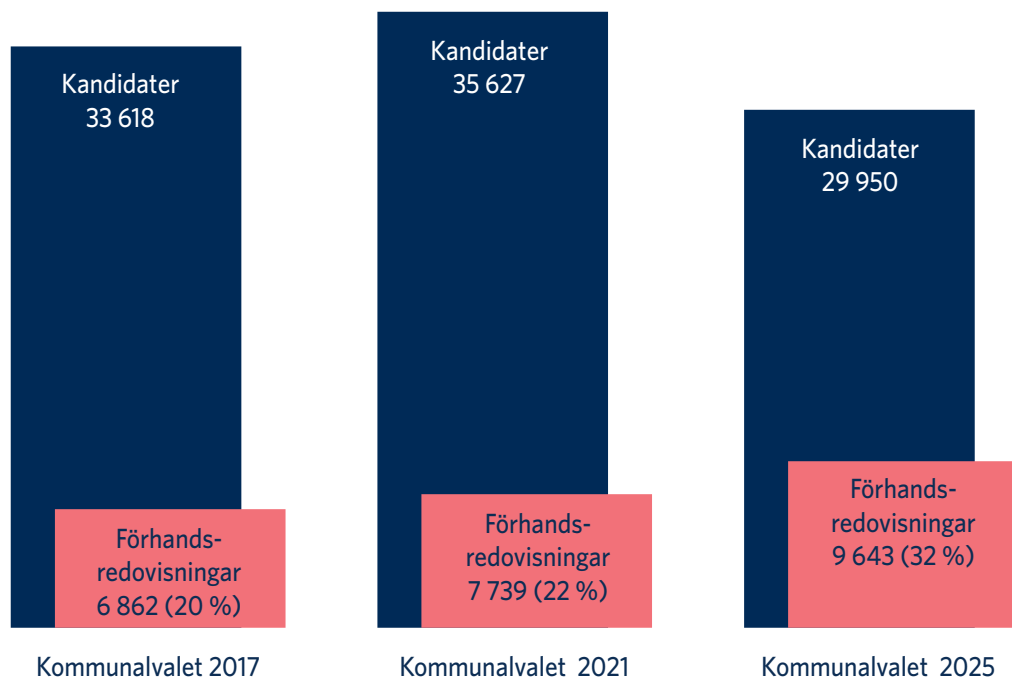
De redovisningsskyldigas förhandsredovisningar och de egentliga redovisningarna av valfinansieringen är tillgängliga för allmänheten i fem år, fram till den 16 april 2030. Därefter arkiveras de permanent.

4.2 Förhandsredovisningar av valfinansieringen

Vid kommunalvalet 2025 skulle de frivilliga förhandsredovisningarna lämnas in senast dagen före valdagen, dvs. den 12 april 2025. Förhandsredovisningen är en finansierings- och kostnadsplan för valkampanjen som baserar sig på en uppskattning som gjorts vid tidpunkten för redovisningen.

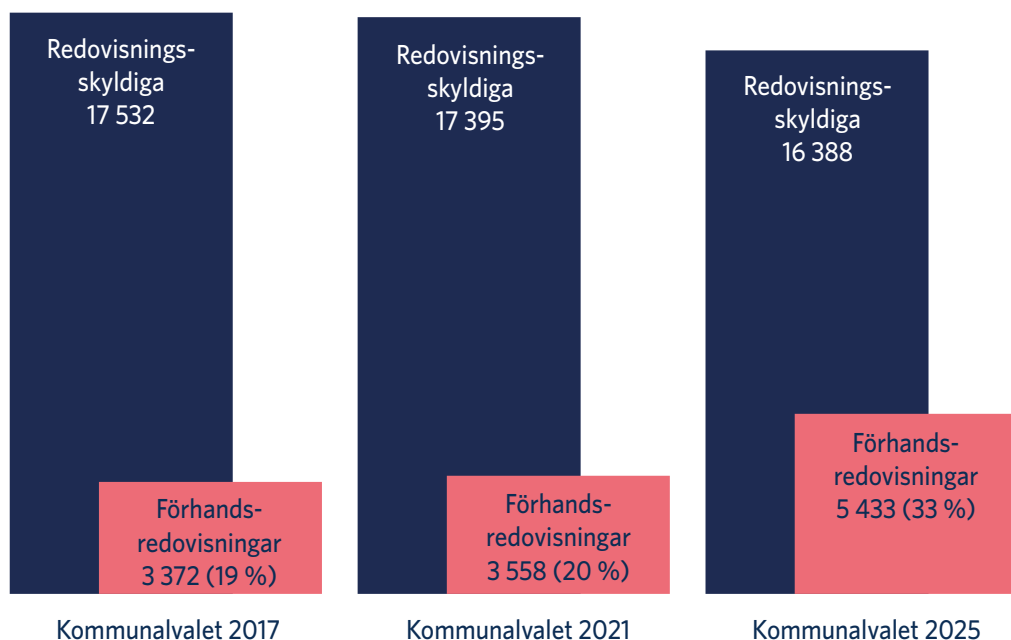
Förhandsredovisningen av valfinansieringen skulle göras separat för båda valen, dvs. separat för välfärdsområdesvalet och kommunalvalet även om den redovisningsskyldiga var kandidat i båda valen. I valfinansieringslagen finns inte någon motsvarande bestämmelse om förhandsredovisningen som för redovisningen av valfinansieringen, enligt vilken kandidaterna lämnar en gemensam redovisning med uppgifter om finansieringen för båda valen.

Sammanlagt 9 643 kandidater, dvs. 32 procent av alla kandidater (29 950), lämnade in en förhandsredovisning inom utsatt tid. Av de redovisningsskyldiga, dvs. de som valts till fullmäktigeledamöter eller ersättare, lämnade 5 433 (33 procent) in en förhandsredovisning.

Figur 5: Kandidaternas förhandsredovisningar vid kommunalvalet 2017, 2021 och 2025.

Genom att lämna in en förhandsredovisning kan kandidaten på ett transparent sätt informera väljarna om sina kampanjfinansiärer redan före valdagen. Antalet förhandsredovisningar ökade jämfört med kommunalvalet 2021, då 22 procent av kandidaterna lämnade in en förhandsredovisning.

Figur 6: De redovisningsskyldigas förhandsredovisningar vid kommunalvalet 2017, 2021 och 2025.

Alla förhandsredovisningar som lämnades in inom den utsatta tiden har publicerats i webbtjänsten vaalirahoitusvalvonta.fi. Förhandsredovisningarna är tillgängliga för allmänheten i fem års tid, fram till den 16 april 2030. De övriga kandidaternas förhandsredovisningar var tillgängliga i valfinansieringstillsynens webbtjänst i 30 dagar från det att valresultatet fastställdes. Redovisningarna togs bort den 16 maj 2025.

4.3 Revisionsverkets uppmaningar att lämna in redovisning av valfinansieringen

Största delen av de redovisningsskyldiga lämnade in redovisningen av valfinansieringen inom den utsatta tiden. Om redovisningen inte hade lämnats in inom den utsatta tiden, skickade revisionsverket en uppmaning till den redovisningsskyldiga om att lämna in redovisningen inom en ny utsatt tid.

En första uppmaning om att redovisa valfinansieringen skickades till 2 331 redovisningsskyldiga. Av dem var 579 (25 procent) kombinationskandidater. Kombinationskandidaterna var alltså redovisningsskyldiga för valfinansieringen för både välfärdsområdes- och kommunalvalet. I uppmaningen fastställdes att sista dagen för att lämna in redovisningen var den 31 juli 2025.

En andra uppmaning sändes till redovisningsskyldiga som alltjämt inte hade redovisat för sin valfinansiering. Den skickades till 698 redovisningsskyldiga, av vilka 147 var kombinationskandidater. Den andra uppmaningen skickades den 7 augusti 2025 och den nya utsatta tiden var den 31 augusti 2025.

Figur 7: Antal uppmaningar och höranden vid kommunalvalet 2025.

4.4 Föreläggande av vite vid redovisning av valfinansiering

Alla redovisningsskyldiga hade fortfarande inte fullföljt sin skyldighet att redovisa för valfinansieringen när tidsfristen för den andra uppmaningen gick ut den 31 augusti 2025. Situationen ansågs uppfylla villkoren i 10 § 2 mom. i valfinansieringslagen för att revisionsverket vid vite skulle få förplikta de redovisningsskyldiga att lämna in en redovisning. Tillsynsprocessen för de saknade redovisningarna övergick därmed till ett förfarande enligt viteslagen (1113/1990).

Innan vite förelades hördes de berörda redovisningsskyldiga, dvs. de gavs tillfälle att lämna förklaring (hörande av part). En begäran om hörande skickades till sammanlagt 141 redovisningsskyldiga innan vite förelades. Begärandena delgavs genom stämningsmän.

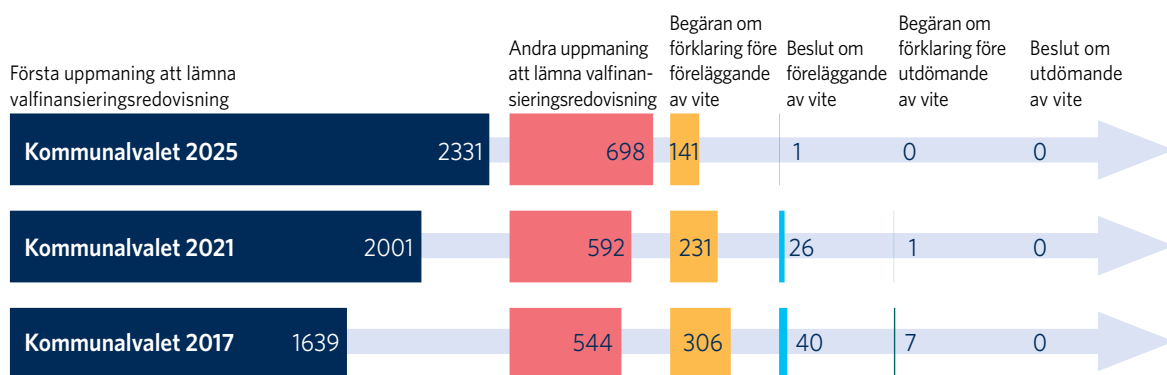
Då den utsatta tiden för hörandet löpte ut den 1 oktober 2025 hade alla redovisningsskyldiga utom två lämnat in sin redovisning av valfinansieringen till revisionsverket. Av de saknade redovisningarna kom den ena in till revisionsverket innan vitesprocessen gick vidare till nästa steg.

Vid kommunalvalet 2025 förelades en redovisningsskyldig ett vite för att lämna in redovisningen av valfinansieringen. Vitesbeloppet är 7 000 euro. Även denna redovisning lämnades in till revisionsverket innan det blev nödvändigt att gå vidare till nästa steg i vitesprocessen.

Vid tidpunkten för lämnandet av berättelsen hade alla redovisningsskyldiga vid kommunalvalet 2025 redovisat sin valfinansiering på det sätt som föreskrivs i lag.

Uppmaningar

Vitesprocess

Figur 8: Antal uppmaningar och höranden åren vid kommunalvalet 2017, 2021 och 2025.

5 Valfinansieringen vid kommunalvalet 2025 i euro

Syftet med valfinansieringslagen är att öka öppenheten i valfinansieringen och informationen om kandidaternas eventuella bindningar. Lagen syftar därtill att dämpa ökningen av kandidaternas kampanjkostnader.

Valfinansieringstillsynen sammanställde uppgifter i eurobelopp om valfinansieringen vid kommunalvalet 2025 utifrån redovisningarna av valfinansieringen. Siffrorna baserar sig på de redovisningsskyldigas redovisningar av valfinansieringen och täcker därmed inte alla kandidaters valfinansiering.

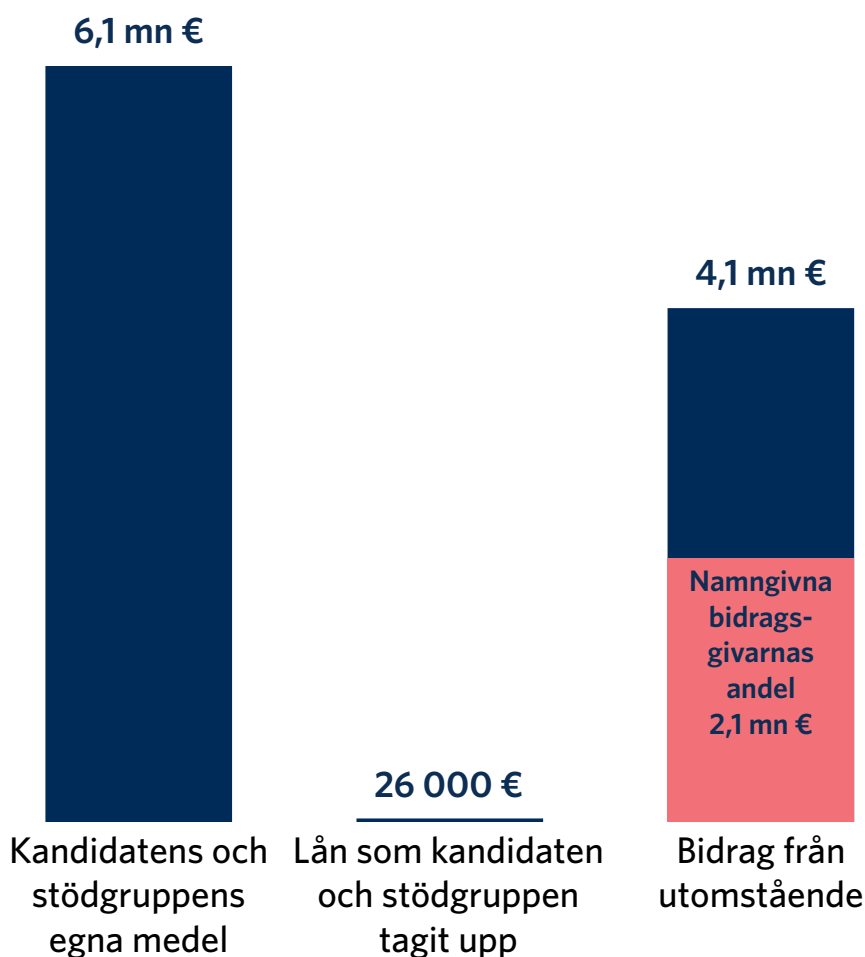
5.1 Finansiering totalt, egna medel och bidrag från utomstående

Utifrån redovisningarna av valfinansieringen uppgick de redovisningsskyldigas sammanlagda valfinansiering till 10,2 miljoner euro vid kommunalvalet 2025. De redovisningsskyldiga fick 4,1 miljoner euro i bidrag från utomstående för sina valkampanjer, vilket utgjorde 40 procent av den totala finansieringen. Av den sammanlagda finansieringen var 6,1 miljoner euro, dvs. 60 procent, de redovisningsskyldigas egna samt stödföreningarnas medel och lån.

5.2 Utomstående bidragsgivare ska uppges i redovisningen av valfinansieringen

I redovisningen av valfinansieringen för kommunalval ska ett enskilt bidrag och namnet på givaren uppges om bidraget uppgår till minst 800 euro, även för en kombinationskandidat.

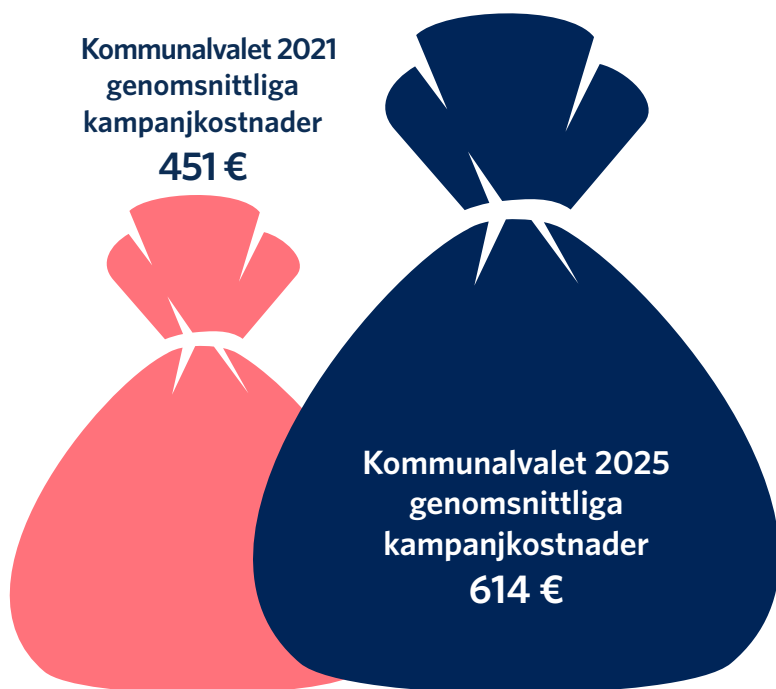
Utifrån redovisningarna av valfinansieringen fick de redovisningsskyldiga sammanlagt cirka 4,1 miljoner euro i bidrag från utomstående vid kommunalvalet 2025. De bidrag från givare som uppgetts i redovisningarna av valfinansieringen utgjorde cirka 2,1 miljoner euro (50 procent) av bidragen från utomstående.

Figur 9: De redovisningsskyldigas valfinansiering vid kommunalvalet 2025: egna medel, lån och utomstående bidrag.

5.3 Kampanjkostnader

De sammanlagda kampanjkostnaderna vid kommunalvalet 2025 uppgick enligt redovisningarna av valfinansieringen till 10,0 miljoner euro. Därmed var de genomsnittliga kampanjkostnaderna, dvs. kostnaderna per redovisningsskyldig, cirka 614 euro. De genomsnittliga kampanjkostnaderna för valkampanjerna ökade med cirka 36 procent jämfört med kommunalvalet 2021. Vid valet 2021 var de genomsnittliga kampanjkostnaderna 451 euro.

Figur 10: De redovisningsskyldigas genomsnittliga kampanjkostnader (kostnader per redovisningsskyldig) vid kommunalvalet 2021 och 2025.

6 Begränsningar i tillsynsbefogenheterna och behov av revidering av valfinansieringslagen

6.1 Valfinansieringslagen ändrades den 1 juli 2025

Under valperioden 2019–2023 bereddes en reform av lagstiftningen om parti- och valfinansieringen. Arbetet resulterade i regeringens proposition 254/2022 om ändring av valfinansieringslagen och partilagen. Lagförslaget förföll, eftersom det inte hann behandlas före riksdagsvalet 2023, och de lagändringar som är centrala för tillsynen över parti- och valfinansieringen förblev ogjorda.

I november 2024 publicerades regeringens proposition till riksdagen (RP 190/2024) med förslag till lag om ändring av lagen om kandidaters valfinansiering, partilagen, vallagen och lagen om medborgarinitiativ. Propositionen grundar sig på regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering samt delvis på regeringens proposition 254/2022, som har förfallit. Valfinansieringslagen ändrades från och med den 1 juli 2025 på basis av regeringens proposition.

En väsentlig ändring är att framöver ska också långgivaren uppges i redovisningen av valfinansieringen, om lånet är betydande. Vid kommunalval anses ett lån på minst 1 100 euro vara betydande och vid andra val ett lån på minst 2 000 euro. Dessutom ska de borgensförbindelser och tredjemanspanter som gäller lån redovisas. Om långgivaren är ett kreditinstitut räcker det med en uppgift om att det är fråga om ett lån som beviljats av ett kreditinstitut, och i redovisningen behöver man inte precisera kreditinstitutet.

Revisionsverket anser att skyldigheten som införts i valfinansieringslagen att redovisa för betydande långgivare är en av de viktigaste lagändringarna. Ändringen ökar framför allt transparensen i valfinansieringen. Den eliminerar den mest frapperande möjligheten att kringgå lagen samt förenhetligar i högre grad lån som finansieringsform för politisk verksamhet med de övriga begränsningarna i eurobelopp av valfinansieringen.

I samband med ändringen av lagen om valfinansiering i juli 2025 höjdes de lägsta beloppen som ska redovisas separat i redovisningen av valfinansieringen. Framöver ska varje enskilt bidrag och dess givare redovisas separat, om bidragets värde är minst 1 100 euro vid kommunalval och minst 2 000 euro vid andra val. De lägsta bidragsbeloppen som skulle redovisas separat vid välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025 var 800 euro i fråga om kommunalvalet och 1 500 euro i fråga om välfärdsområdesvalet. För kombinationskandidater höjdes gräsen för bidrag som ska redovisas separat från 800 euro till 2 000 euro genom lagändringen år 2025. Därmed kan kombinationskandidater framöver ta emot 150 procent mer utomstående finansiering utan att behöva namnge bidragsgivarna i redovisningen av valfinansieringen.

Syftet med de lagar som reglerar den politiska finansieringen är att öka insynen i valfinansieringen, informera om kandidaternas eventuella bindningar, förhindra uppkomsten av osakliga bindningar och begränsa ökningen av valkampanjer. Enligt revisionsverket bör valfinansieringen vara så transparent som möjligt och gränserna för bidrag som redovisas separat bör snarare sänkas. Därför har revisionsverket redan i sina tidigare rapporter påpekat att den nedre gränsen för bidrag som ska redovisas separat bör sänkas.

6.2 Brister i tillsynsbefogenheterna

Revisionsverket utövar tillsyn över val- och partifinansieringen inom ramen för sina befogenheter. I det praktiska tillsynsarbetet har revisionsverket dock noterat att det finns sådana brister i dess nuvarande tillsynsbefogenheter som försvårar en ändamålsenlig skötsel av tillsynen. Begränsningarna av tillsynen kan därför på ett betydande sätt hindra att transparensen i val- och partifinansieringen förverkligas i enlighet med lagstiftningens syften.

Jämförelseuppgifter skulle effektivisera tillsynen

Vid välfärdsområdes- och kommunalvalet 2025 kunde revisionsverket som ett led i sin tillsynsuppgift efter eget övervägande be om tilläggsuppgifter och utredningar från de redovisningsskyldiga för att kontrollera att redovisningarna av valfinansieringen var riktiga och tillräckliga. Skyldigheten att lämna uppgifter gäller dock endast de redovisningsskyldiga och revisionsverket har inte rätt att kräva utredningar och tilläggsuppgifter av tredje parter. Därigenom saknar revisionsverket i praktiken befogenheter att kräva eller inhämta jämförelseuppgifter för säkerställande av redovisningarnas riktighet.

Revisionsverket har i sina rapporter lyft fram sin begränsade rätt till informationsåtkomst. I nuläget har revisionsverket inte rätt att få ytterligare information från dem som gett kampanjbidrag eller tillhandahållit service eller produkter till en kampanj. Även Organisation för säkerhet och samarbete i Europa OSSE och riksdagens revisionsutskott har redan för flera år sedan fäst uppmärksamhet vid revisionsverkets begränsade rätt till informationsåtkomst.

Revisionsverket är nästan helt beroende av de uppgifter som kandidaten lämnat i situationer där det finns skäl att misstänka att kandidatens redovisning av valfinansieringen är felaktig eller bristfällig på väsentliga punkter. Detta hindrar avsevärt en effektiv tillsyn. Det har också skapat en situation där till exempel ett enskilt medieföretag kan ha mer information om en kandidats valkampanj än tillsynsmyndigheten.

Sanktionerna för överträdelser av valfinansieringslagen är ringa

I den nuvarande lagstiftningen är möjligheten att förelägga vite det enda sättet att effektivisera verkställandet av lagen som kan jämföras med sanktioner, men dess användning har begränsats hårt. Om en redovisningsskyldig trots revisionsverkets uppmaning inte

redovisar sin valfinansiering eller om en redovisning visar sig vara uppenbart felaktig eller bristfällig, kan revisionsverket vid vite förplikta den redovisningsskyldiga att göra en redovisning eller att rätta till felet eller bristen.

Om en redovisningsskyldig trots begäran inte lämnar in begärda utredningar om kampanjens finansiering eller kostnader till revisionsverket, har revisionsverket inga möjligheter att med stöd av valfinansieringslagen ålägga den redovisningsskyldiga att lämna uppgifter. Detta försätter också kandidaterna i en ojämlik ställning sinsemellan. Risken är att allt fler i fortsättningen åberopar sin rätt att inte lämna in kompletterande utredningar, varvid revisionsverket inte kan övervaka innehållet i redovisningarna.

Revisionsverket kan inte heller med stöd av valfinansieringslagen ålägga en redovisningsskyldig att lämna in en så kallad efterhandsredovisning av lån som upptagits för en valkampanj. Vid riksdagsval, välfärdsområdesval och Europaparlamentsval ska den redovisningsskyldiga uppge i efterhandsredovisningen beloppet av lån som kandidaten eller stödgruppen har tagit upp för valkampanjen och bidrag från utomstående till ett värde av minst 1 500 euro, som erhållits i syfte att betala lånet.

I 4 § i valfinansieringslagen beskrivs begränsningar i fråga om att ta emot valfinansiering. Där uppges också de aktörer som det är förbjudet att ta emot kampanjbidrag från. Det finns dock inga bestämmelser om sanktioner för brott mot begränsningarna, och övervakning av begränsningarna ingår inte i revisionsverkets tillsynshelhet, utan omfattas av det så kallade politiska ansvaret. Inom ramen för den nuvarande lagstiftningen behöver kandidaterna till exempel inte återbetala en bidragsprestation som en aktör som förbjuds särskilt i lag har gett.

Den nedre gränsen för bidrag som ska redovisas separat borde sänkas eller slopas helt för juridiska personer

Enligt den reviderade valfinansieringslagen (373/2025) ska den redovisningsskyldiga framöver redovisa varje enskilt bidrag och dess givare separat, om bidragets värde är minst 1 100 euro vid kommunalval och minst 2 000 euro vid andra val. Vid valen 2025 var motsvarande gränser fortfarande 800 euro och 1 500 euro. Genom lagändringen höjdes gränsen för bidrag som kombinationskandidater, dvs. kandidater som ställt upp i både kommunal- och välfärdsområdesval, ska redovisa separat från 800 euro år 2025 till 2 000 euro.

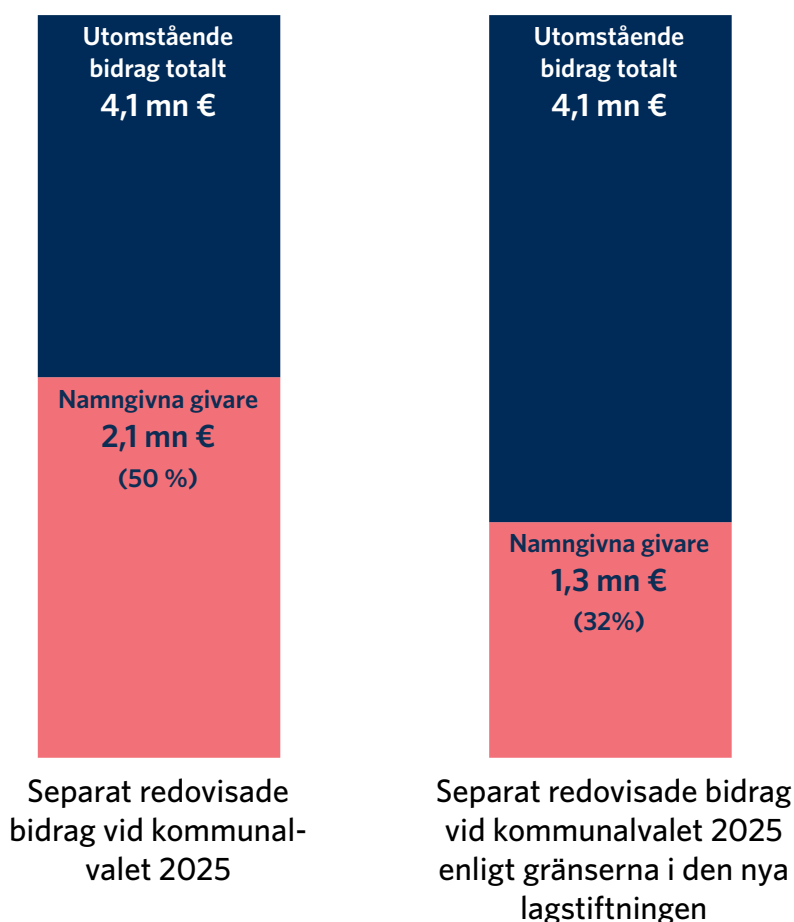
I samband med reformen av parti- och valfinansieringen under föregående valperiod föreslog revisionsverket att den nedre bidragsgränsen för offentliggörande av juridiska personer ska sänkas. Förslaget gallrades bort under lagberedningen, men revisionsverket anser fortfarande att det är ett betydande ändringsbehov. Skyldigheten att offentliggöra uppgifter skulle gälla endast juridiska personer och medför därför inga problem med tan-

Att slopa eller sänka den nedre gränsen för bidrag som ska redovisas separat för juridiska personer skulle öka öppenheten i den politiska finansieringen.

ke på integritetsskyddet. Erfarenheterna från tillsynen visar dock att en sänkning av den nedre gränsen skulle innebära mycket större öppenhet både i fråga om källorna till den politiska finansieringen och i fråga om de brott mot bestämmelserna som förekommer i dem.

Utifrån redovisningarna av valfinansieringen fick de redovisningsskyldiga sammanlagt cirka 4,1 miljoner euro i bidrag från utomstående vid kommunalvalet 2025. De bidrag från givare som uppgetts i redovisningarna av valfinansieringen utgjorde cirka 2,1 miljoner euro eller 50 procent av bidragen från utomstående. Om gränser på 1 100 euro och 2 000 euro skulle användas som gräns för bidrag som ska redovisas separat, skulle de namngivna bidragsgivarnas andel av de utomstående bidragen vara cirka 1,3 miljoner euro (32 procent).

Figur 11: Namngivna givare, möjlig utveckling på basis av den nya lagstiftningen.

6.3 Lagstiftningen bör harmoniseras ytterligare när det gäller välfärdsområdes- och kommunalval

Valfinansieringslagen bör harmoniseras och preciseras ytterligare när det gäller välfärdsområdes- och kommunalval som ordnas samtidigt. Efter lagändringen 2025 är gränsen för bidrag som ska redovisas separat i redovisningen av valfinansieringen 2 000 euro vid välfärdsområdesval och 1 100 euro vid kommunalval. För så kallade kombinationskandidater är gränsen 2 000 euro.

Revisionsutskottet (ReUU 1/2025 rd) anser att enhetliga nedre gränser för redovisningsskyldigheten skulle minska risken för missförstånd och bidra till att förtydliga situationen.

Revisionsverket anser att situationen skulle förtydligas av att den nedre gränsen för bidrag som ska redovisas separat vore enhetlig för alla redovisningsskyldiga vid välfärdsområdes- och kommunalval som ordnas samtidigt. Insynen i valfinansieringen skulle öka om gränsen för bidrag som ska redovisas separat fastställdes till högst den nivå som gäller vid kommunalval, dvs. 1 100 euro (fr.o.m. den 1 juli 2025). Vid samtidiga välfärdsområdes- och kommunalval bör man enligt revisionsverket tillämpa den nedre gräns på 1 100 euro som gäller för kommunalval också då man redogör för långivare i redovisningen av valfinansieringen. Då skulle den nedre gränsen vara densamma för alla kandidater vid val som ordnas samtidigt.

Enligt revisionsverkets uppfattning bör valfinansieringslagen preciseras så att kombinationskandidaters förhandsredovisning vid samtidiga välfärdsområdes- och kommunalval utarbetas enligt samma principer som den egentliga redovisningen. Därmed skulle en kandidat som varit uppställd samtidigt i både välfärdsområdesval och kommunalval lämna in en förhandsredovisning som skulle innehålla uppgifter om valfinansieringen för båda valen.

I 11 a § i valfinansieringslagen föreskrivs om efterhandsredovisning av kampanjlån. Om en redovisningsskyldig eller en redovisningsskyldigs stödgrupp har tagit upp lån för att täcka kostnaderna för valkampanjen, ska den redovisningsskyldiga göra en efterhandsredovisning av lånet till revisionsverket. I efterhandsredovisningen uppges lånebeloppet och bidrag från utomstående till ett värde av minst 1 500 euro, som erhållits i syfte att betala lånet. Revisionsverket anser att de gränsvärden som gäller för redovisning av bidrag från utomstående som används i syfte att betala lån bör vara desamma i efterhandsredovisningen som i den egentliga redovisningen av valfinansieringen.

Referenser

- 1 Lagen om kandidaters valfinansiering 273/2009
- 2 Grundlagsutskottets betänkande GrUB 2/2009 rd.
- 3 RP 13/2009 Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om kandidaters valfinansiering och till vissa lagar som har samband med den.
- 4 Lagen om kandidaters valfinansiering 273/2009, 5 §, 10 §.
- 5 Lagen om kandidaters valfinansiering 273/2009, 8 §.
- 6 Lagen om kandidaters valfinansiering 273/2009, 11 §.
- 7 Lagen om kandidaters valfinansiering 273/2009, 2 §.
- 8 Lagen om kandidaters valfinansiering 273/2009, 6 §.
- 9 Lagen om kandidaters valfinansiering 273/2009, 6 §.
- 10 Lagen om kandidaters valfinansiering 273/2009, 4 §.
- 11 Lagen om kandidaters valfinansiering 273/2009, 4 §.
- 12 Lagen om kandidaters valfinansiering 273/2009, 4 §.
- 13 Lagen om kandidaters valfinansiering 273/2009, 6 §.
- 14 Lagen om kandidaters valfinansiering 273/2009, 4 §.
- 15 Lagen om kandidaters valfinansiering 273/2009, 5–8 §.
- 16 Lagen om kandidaters valfinansiering 273/2009, 8 §, 10 §.
- 17 Lagen om kandidaters valfinansiering 273/2009, 6 §, 8 §, 10 §.

STATENS REVISIONSVERK
PORKALAGATAN 1, PB 1119, 00101 HELSINGFORS

tel 09 4321 | www.vtv.fi | @VTV_fi